

Secundària
BambúLector

Guia de lectura adaptada
al model educatiu de les
competències i les directrius
de PISA.

Carmen Martín Daza

El venedor de dolços

R. K. Narayan

Nom

Centre

Interpretació del text

A TEMA

1 Marca l'enunciat que exposi el tema essencial de la novel·la.

- La vida d'en Jagan, un venedor de dolços de Malgudi, a l'Índia.
- El xoc generacional entre en Jagan, un fidel seguidor de la filosofia de Gandhi i dels costums tradicionals del seu país, i el seu fill Mali, que vol portar una vida d'acord amb els nous temps i el progrés.
- Una crítica al comportament rebel dels fills.
- L'intent d'en Mali de crear una empresa innovadora al seu país i la negativa del seu pare a participar en el projecte.

Justifica la resposta.

B TÍTOL

2 *El venedor de dolços* és el títol que Narayan va escollir per a la seva novel·la. El trobes encertat? Creus que evoca el tema principal del llibre?

3 Si haguessis escrit tu el llibre, com l'hauries titulat?

C SUBTEMES

4 Malgrat que el xoc generacional entre pare i fill sigui el motor principal de la novel·la, al llarg dels tretze capítols que la componen es desenvolupen altres subtemes com els que s'enuncien a continuació. Relaciona'ls amb les definicions corresponents.

1. L'amor	_____
2. La família	_____
3. Els principis	_____
4. L'amistat	_____
5. L'honestetat	_____
6. La comunicació	_____
7. Els negocis	_____
8. El progrés	_____

- Afecte personal, pur, desinteressat i compartit amb una altra persona que neix i s'enforteix amb el tracte.
- Qualitat humana que consisteix a comportar-se i a expressar-se amb coherència i sinceritat d'acord amb uns valors de veritat i justícia. Es tracta, en definitiva, de viure segons els pensaments i sentiments propis.
- Intercanvi de sentiments, opinions o qualsevol altra mena d'informació per mitjà de la parla, l'escriptura o algun altre tipus de senyal.
- Millora, avenç, especialment referit als avenços culturals i tècnics d'una societat.
- Ocupació destinada a obtenir beneficis econòmics.
- Principal forma d'organització dels éssers humans basada en llaços de parentesc, que poden derivar-se de l'establiment d'un vincle reconegut socialment, com ara el matrimoni o l'adopció, o de consanguinitat, com la filiació entre pares i fills.
- Conjunt de valors que orienten i dirigeixen la conducta d'una societat concreta o d'un individu.
- Sentiment tendre i apassionat d'una persona envers una altra.

5 En Jagan i el seu fill Mali tenen opinions divergents sobre aquests sis temes que hem seleccionat. Quins punts de vista adjudicaries a l'un i a l'altre?

Punt de vista	Jagan	Mali
El progrés és un element que destrueix la identitat i els principis d'un individu i de la societat.		
Els negocis s'han d'emprendre amb l'únic objectiu d'obtenir-ne beneficis.		
L'amistat és un vincle entre persones que només es manté mentre se'n pot treure profit.		
La família és un vincle tan important entre persones que s'ha de respectar sempre i en qualsevol situació.		
L'honestetat sense respecte als principis essencials de la persona no existeix.		
El matrimoni no és l'únic vincle possible entre dues persones que decideixen compartir la seva vida.		

E ESTRUCTURA EXTERNA

- 7 L'estructura externa d'un text és de fet l'estructura de la forma del text. Per tant, es relaciona directament amb el tipus de text de què es tracti, i les convencions i normes del seu gènere. En el cas que ens ocupa, una novel·la, per crear l'estructura externa del text, l'autor l'ha dividit en tretze capítols. A continuació et presentem un breu resum de cada un. T'atreveixes a titular-los?

Capítol	Resum	Títol proposat
I	En el primer capítol Narayan ens presenta en Jagan i ens explica com viu actualment.	
II	En el segon relata en profunditat com és l'entorn d'en Jagan i la seva família: la ciutat i la casa on viuen, i alguns dels seus costums.	
III	En el tercer descobrim com va començar el distanciament i la falta de comunicació entre pare i fill; actualment, aquest distanciament és tan evident, que necessiten la figura del cosí –personatge essencial en la relació entre en Jagan i en Mali– per transmetre's el que pensen i relacionar-se.	
IV	En el quart en Jagan s'assabenta per mitjà del cosí que en Mali s'està preparant per marxar a Amèrica.	
V	El cinquè se centra en l'estada d'en Mali a Amèrica, on experimenta una gran transformació. Quan torna al seu país, no ho fa sol, i la vida d'en Jagan ja no serà mai més la mateixa.	
VI	En el sisè coneixem els plans empresarials d'en Mali i el paper que ha reservat al seu pare.	
VII	En el setè comença a produir-se un canvi important en el comportament d'en Jagan, tant en l'àmbit familiar com en el dels negocis, que influirà en les relacions amb el seu fill.	
VIII	En el vuitè s'explica la visita que fan en Jagan i l'home de la barba al jardí de les estàtues.	
IX	Al novè en Jagan reflexiona sobre les relacions amb el seu fill, i la figura de la Grace pren una nova dimensió.	
X	En el desè en Jagan descobreix la veritable relació que mantenen en Mali i la Grace.	
XI	En l'onzè en Jagan vol parlar amb el seu fill i amb la Grace per convèncer-los que formalitzin la seva relació.	
XII	En el dotzè descobrim les circumstàncies en què en Jagan va conèixer l'Ambika, la dona que després serà la seva esposa. Narayan ens introdueix a través d'aquests personatges en els costums indis que regeixen la institució matrimonial: com es coneixen els nuvis, com se'n pacta el matrimoni, com és la cerimònia del casament i com transcorre la vida conjugal.	
XIII	En el tretzè i últim capítol té lloc el desenllaç de la història.	

F ESTRUCTURA INTERNA

- 8 Si volguéssim definir d'una manera breu i senzilla què és l'estructura interna d'un text, ho faríem dient que és l'estructura del contingut; és a dir, les parts en què es pot dividir el text segons la manera com s'hi distribueix el contingut. Per això, l'estructura interna també rep altres noms, com ara «estructura temàtica». A vegades, l'estructura externa i la interna poden coincidir; si ens centrem en la nostra novel·la, això voldria dir que es podria dividir en tretze unitats temàtiques, tot i que aquest no és el cas més comú en el subgènere narratiu de la novel·la. A continuació et presentem tres de les estructures més utilitzades en narrativa.

Tipus d'estructura	Definició	Esquema
Tradicional o argumental	Es divideix en tres parts: <ul style="list-style-type: none"> ● Plantejament o presentació ● Nus o conflicte ● Desenllaç o resolució del conflicte 	P + N + D
<i>In media res</i>	La narració comença a la meitat de la història, en lloc de fer-ho al principi. Els protagonistes, els llocs i la trama es descriuen a través de retrocessos en el temps.	N + D
<i>In extrema res</i>	La narració comença amb el final i després retrocedeix per explicar com s'hi ha arribat.	D + P + N + D

Quina de les estructures anteriors s'ajusta millor a la novel·la *El venedor de dolços*? Justifica la resposta.

- 9 En l'exercici anterior hem parlat de «retrocessos temporals». Aquests retrocessos s'anomenen *flash-back* quan són breus i s'expressen com a records, o *racconto* quan són més llargs i recullen un seguit de situacions passades, que fins i tot poden prolongar-se al llarg de diversos capítols del relat. En la novel·la de Narayan podem trobar exemples dels dos tipus de retrocessos. Sabries indicar-ne algun?

RACCONTO	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
FLASH-BACK	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

G ACCIÓ

- 10 Com sabem, narrar és relatar el seguit de successos o esdeveniments que els passen a uns personatges en un lloc i un temps determinat. L'acció narrativa es podria definir com el veritable motor de la narració, perquè produeix els canvis necessaris en la història per tal que pugui avançar cap al desenllaç final. Així, doncs, narrar implica que els fets referits estiguin relacionats, encadenats, i que es vagin succeint d'una manera més o menys lògica.

Ja hem comentat en les activitats anteriors que Narayan havia optat per una estructura *in media res* per a la seva novel·la, la qual cosa implica, a causa de la naturalesa d'aquesta estructura, que es recuperi informació d'esdeveniments passats a través dels records. Creus que aquesta estructura influeix en el ritme de l'acció? Consideres que aporta lentitud o rapidesa al ritme dels esdeveniments?

H ESTUDI DEL TEMPS (EXTERN)

11 En primer lloc, ens aturarem en el temps extern de l'obra, és a dir, l'època històrica en què té lloc la novel·la. Durant el relat se'ns ofereixen dades concretes que ens permeten precisar el moment concret en què passa l'acció. En quina època creus que transcorre la novel·la?

A partir de quines dades objectives ho dedueixes?

I ESTUDI DEL TEMPS (INTERN)

12 Fixem-nos ara en el temps de la narració, és a dir, el temps que dura el relat. Quant temps passa al llarg de la novel·la?

- Sis mesos.
- Un any.
- Cinc anys.
- Deu anys.
- Quinze anys.

En quines dades et bases per defensar aquesta afirmació?

- 13** Abans ja hem explicat que en el relat hi ha molts *flash-back*, mitjançant els quals anem descobrint informació que arriba al present a través dels records dels personatges. Els records d'en Jagan es limiten a coses que han passat durant els cinc anys que comprèn la novel·la? Per què?

J ESTUDI DE L'ESPAI

- 14** Al principi del segon capítol, trobem en Jagan caminant pels carrers de la seva ciutat, Malgudi. Es tracta d'una ciutat imaginària, inventada per Narayan –l'autor–, en la qual situa l'escenari de moltes de les seves novel·les. Com descriu el narrador la ciutat? Com és la gent que hi viu?

- 15** El recurs d'inventar un espai fictici que serveixi d'escenari a les obres d'un autor no és exclusiu de Narayan. Altres grans autors de la literatura universal l'han utilitzat. Busca informació sobre els llocs ficticis que apareixen a la columna de l'esquerra i relaciona'ls amb els autors i títols de la columna central i dreta:

MACONDO

William Faulkner

Pedro Páramo

COMALA

Gabriel García Márquez

El Senyor dels Anells

TERRA MITJANA

Juan Rulfo

La teranyina

FEIXES

J. R. R. Tolkien

Cien años de soledad

YOKNAPATAWPHA

Jaume Cabré

Absalom, absalom!

- 16** Per què creus que aquests autors es van inventar espais ficticis per situar les seves obres?

17 A més de Malgudi, hi ha tres espais en la novel·la que adquireixen molta importància: la casa d'en Jagan, la seva botiga de dolços i el terreny que decideix comprar al final amb l'objectiu de retirar-s'hi. Respon les preguntes següents sobre aquests llocs.

a) La casa on viu en Jagan, que després també serà ocupada pel seu fill, va ser construïda per en Jagan mateix?

b) Per què tota la casa va anar experimentant diverses modificacions tret del bany?

c) Per què la casa és un lloc vital per a en Jagan?

d) Per què la divideix quan arriba el seu fill i la seva nora?

e) Quina importància té per a en Jagan la botiga de dolços?

f) Què representa el terreny que li ven l'home de la barba?

K ESTUDI I REFLEXIÓ SOBRE ELS PERSONATGES

- 18 Si féssim una classificació general dels personatges de la narració, podríem classificar-los en tres grans grups. Completa aquesta taula amb exemples de cadascun.

CLASSIFICACIÓ I DEFINICIÓ		NOM DEL PERSONATGE
PRINCIPALS Són els personatges sobre els quals recau el desenvolupament de l'acció.	Protagonista	És el fil conductor de tot el relat; li passen aventures, pren decisions, etc.
	Antagonista	S'oposa a l'anterior.
SECUNDARIS	Són personatges menys importants que els principals, però també ajuden a desenvolupar els esdeveniments. Poden aparèixer de manera discontinua.	
COMPARSA o FUGAÇOS	Acompanyen els altres personatges en situacions molt diverses. Tot i que no participen d'una manera decisiva en la narració, són imprescindibles perquè el relat mantingui una estructura lògica i coherent.	

- 19 Una altra classificació clàssica dels personatges és la que els separa en personatges **plans** i **rodons**. Els personatges **plans**, que estan definits linealment per un tret bàsic que els acompanya al llarg de l'obra, tenen un comportament invariable i, per tant, les reaccions que tenen no poden sorprendre el lector. A vegades es tracta d'un personatge-tipus, de caracterització estàtica. Sovint en els relats els personatges plans són personatges comparsa, als quals l'autor presta menys atenció descriptiva. En canvi, els personatges **rodons** són molt complexos, perquè estan definits per múltiples trets i de manera dinàmica. Això vol dir que la seva personalitat canvia i evoluciona a mesura que se succeeixen els esdeveniments narratius. Prenent com a base aquestes explicacions, marca amb una creu quin tipus de personatge són en Jagan, en Mali, el cosí, la Grace, l'home de la barba i els comerciants.

PERSONATGE	PLA	RODÓ
Jagan		
Mali		
Cosí		
Grace		
Home de la barba		
Comerciants		

20 Un dels personatges secundaris essencials de la novel·la és el cosí, que en realitat no és parent d'en Jagan. Per què creus que l'anomena d'aquesta manera? Quina funció fa en la novel·la?

21 El personatge de la Grace és l'únic personatge femení amb veu de tota la novel·la; els altres, com ara l'Ambika –la dona d'en Jagan–, la mare o la resta de dones de la família, només els coneixem a través dels diversos *flash-back*. Podem afirmar que la Grace és el contrapunt a aquests altres personatges femenins? _____. Per què?

22 Què sent en Jagan quan coneix la seva nora Grace? Què acaba pensant d'ella al final de la novel·la?

rècord

El venedor de dolços
R. K. Narayan

L **INTENCIÓ DE L'AUTOR**

23 Un cop estudiats els aspectes formals d'aquesta novel·la, ens centrarem en l'autor. Quin ensenyament vol transmetre Narayan a través del personatge d'en Jagan? Creus que els seus ideals encaixen en la societat d'avui dia?

24 Quina visió ens ofereix l'autor de la vida? Estàs d'acord amb els seus plantejaments o et sents més proper al personatge d'en Mali?

Reflexió i valoració del contingut

25 Creus que la novel·la, malgrat que va ser escrita fa més de cinquanta anys, continua sent actual? Per què?

26 Marca amb una creu les afirmacions amb les quals estiguis d'acord.

- El progrés és necessari per tal que les societats siguin més pròsperes.
- Una societat que observi amb rectitud i fermesa els seus costums tradicionals mai no progressarà prou.
- El xoc que es produeix entre generacions és necessari per tal que les societats progressin.
- L'objectiu d'un home ha de ser enriquir-se tant com pugui.
- L'amistat lleial s'ha de considerar un valor important en les relacions humanes.
- Els pares han de considerar els fills prou capaços i madurs per prendre les pròpies decisions i no han d'esperar que els consultin res.
- Els homes han de ser fidels a l'educació que han rebut i no s'han de deixar influenciar pels costums i els desitjos dels altres.

- 27 El tercer capítol comença amb un diàleg entre pare i fill en el qual en Mali informa en Jagan sobre una decisió importantíssima referida als seus estudis. Quina és aquesta decisió? Com reacciona en Jagan quan s'assabenta dels plans del seu fill? Consideres que és adequada aquesta reacció?

Què n'opines tu, dels estudis? Creus que val la pena fer una carrera universitària? Penses, com en Jagan, que tenir una llicenciatura et permetria fer coses importants? Escriu una redacció explicant què opines sobre aquest tema. Recorda que a l'hora d'exposar les idees cal fer-ho amb ordre. Pots seguir aquesta estructura:

- A** Presentació de la teva opinió

- B** Raons que sostenen aquest punt de vista

- C** Conclusió

Reflexió i valoració de la forma

A IDENTIFICACIÓ I VALORACIÓ DEL NARRADOR

- 28 Una narració presenta dos plans. El primer pla és el de la **història**, en el qual es respon a la pregunta «què passa?» amb l'objectiu de saber què succeeix al llarg de la història. Seria, per tant, el que hem denominat *argument*. El segon pla és el del **discurs**, que respon a la pregunta «com es narra?». És el pla que ara treballarem. L'autor disposa de diverses eines per desenvolupar l'acció. Aturem-nos en les més importants. La primera és el **narrador**, és a dir, l'entitat que relata la història i que no s'ha de confondre amb l'autor. Llegeix atentament aquest fragment representatiu i després respon les preguntes que s'hi relacionen.

«Però la vida domèstica el fastiguejava. Havia perdut aquella il·lusió serena que sentia quan tombava a la cantonada de l'estàtua. S'anava posant nerviós a mesura que s'acostava a la casa vella. La mirada expectant de la Grace quan li obria la porta i les mirades de reüll d'en Mali el feien sortir de polleguera. Notava en l'ambient una tensió silenciosa cada cop més intensa. S'alegrava quan girava la clau al pany i no sortia ningú a rebre'l, les vegades que tots dos eren fora, la Grace comprant i en Mali en el seu cotxe verd amb els socis locals. "Gràcies a Déu", pensava en Jagan aleshores, "que té el cotxe verd". Quan els sentia obrir la porta de l'entrada se n'anava a l'altra punta de la casa, al pati de darrere, i a vegades fins i tot es tancava a la caseta del bany.» [pàg. 104]

- a) Indica si són vertaderes (V) o falses (F) les afirmacions següents sobre el narrador del fragment que acabes de llegir.

V F

- Malgrat que no és el protagonista, és un dels personatges de la història i coneix els fets de primera mà pel fet d'haver-los viscut personalment.
- Coneix els pensaments i sentiments més íntims dels personatges.
- Coneix tots els detalls de la història, fins i tot els que encara no han tingut lloc.
- Explica en primera persona la història, perquè n'és el protagonista.
- Només explica el que observa, i no sap res del que senten o pensen els personatges.
- És un narrador objectiu que relata les accions sense cap intenció de manipular el lector.
- Utilitza la tercera persona del singular per narrar la història.

- b) Saps el nom d'aquesta mena de narrador? Continua sent el mateix al llarg de tota la novel·la?

B MODALITATS EXPRESSIVES

Descripció

- 29 Una altra eina que utilitza l'autor d'una novel·la per explicar la història i donar sensació de minuciositat és la descripció. Durant una descripció s'atura el transcurs dels esdeveniments i per tant el ritme s'alenteix. Llegeix atentament aquest fragment del capítol vuit i després respon les preguntes sobre els diferents elements de la descripció.

«L'estany era cobert de lotus blaus i els esglaons tenien una catifa de molsa i de petits fragments despresos. A la riba hi havia un santuari, sostingut per pilars de pedra, amb una teulada baixa i tota feta de lloses de granit ennegrides pel temps, per la intempèrie i pel fum de les fogueres dels pelegrins. Per damunt d'aquest petit edifici s'alçaven imponents figueres de Bengala, figueres de les pagodes i mangos, i al fons s'estenia un bosquet de casuarines, les fulles dels quals es gronxaven amb el vent i creaven un murmur continu semblant a una remor d'onades. Els voltants eren coberts de vegetació de tota mena; arços, esbarzers, lantanes i baladres s'entrellaçaven i s'escanyaven els uns als altres. El sol llambrejava sobre la superfície de l'estany. L'home de la barba, que havia portat en Jagan a aquell indret, contemplava tot pensarós com els ocells es capbussaven a l'aigua.» [pàg. 131]

- a) Quin temps verbal predomina en el fragment? Els verbs que hi apareixen indiquen accions o, contràriament, indiquen estats? Per què?

- b) L'**adjectiu** és una categoria gramatical fonamental en la descripció. Subratlla en vermell els que apareguin en el fragment llegit.

- c) Igualment, en una descripció hi abunden els **substantius**. Subratlla'ls en negre o blau.

- d) Coneixes el nom d'altres mecanismes que, al contrari de la descripció, donin sensació de rapidesa al text?

30 Per caracteritzar els personatges, l'autor disposa de diferents subgèneres descriptius de persones:

- **Prosopografia:** descripció física dels personatges.
- **Etopeia:** descripció psicològica dels personatges.
- **Retrat:** conjunció dels dos tipus anteriors en un de sol.
- **Caricatura:** retrat literari en què es deformen o exageren les característiques d'algú amb intenció satírica.

Llegeix atentament la descripció d'en Jagan del primer capítol [pàg. 11 i 12] i respon les preguntes.

a) De quin tipus de descripció es tracta? Per què?

b) Quins trets s'han destacat del personatge?

Trets físics:

Trets psicològics:

c) Quins adjectius utilitzaries tu per descriure en Jagan?

En Jagan és...
<hr/>
<hr/>
<hr/>
<hr/>

- 31 En la novel·la no apareix cap retrat d'en Mali. Es tracta d'un personatge que es va forjant a mesura que avança la narració. Retrata'l en cinc línies.

Diàleg

- 32 Una altra forma discursiva present en la narració és el diàleg, a través del qual els lectors sentim directament els personatges, sense necessitat d'intermediaris com ara el narrador. Llegeix amb atenció aquest fragment i després respon les preguntes.

«-Em pensava que el noi t'ho havia explicat tot. Què t'ha explicat aquest matí, doncs?
En Jagan va dir amb altivesa:
-Teníem altres coses més importants de què parlar. M'ha explicat altres coses.
-Però si aquest projecte és el que més el preocupa ara mateix; hi pensa dia i nit.
-Sí, ja -va dir en Jagan-, jo ja sabia que em volia parlar de no sé quina màquina, però abans que li pogués demanar que m'ho expliqués ha sorgit un altre tema.
-No es tracta d'una màquina qualsevol.
En aquell moment en Jagan va deixar anar el seu crit periòdic:
-Capità! Què hi fa, aquesta gentada, a fora? -Però el cosí va prosseguir amb un to d'autoritat:-
Escolta'm bé. Aquesta màquina d'escriure novel·les, com ja deus haver suposat, és una màquina que escriu novel·les.»
[pàg. 90]

- a) Quins signes gràfics apareixen al diàleg?

- b) Hi ha participació del narrador en aquest fragment dialogat? _____. Quins signes delimiten les intervencions que fa?

- c) Reconeixes alguna característica de la llengua oral en aquest diàleg?

- d) Per què el diàleg fa que el ritme de la narració sigui més ràpid?

Obtenció de la informació

33 Quan en Mali torna a Malgudi i es troba de nou amb el seu pare a l'estació, en Jagan se sorprèn per diversos motius. Indica quins d'aquesta llista són veritaders (V) i quins falsos (F).

V F

- Per la gran quantitat d'equipatge que porta en Mali.
- Perquè a Amèrica el noi s'ha engreixat molt.
- Perquè les maletes d'en Mali són molt modernes i en porta tantes que necessita cridar un mosso d'estació perquè les tragini.
- Perquè en Mali corre a fer-li un petó i a abraçar-lo tan bon punt el veu.
- Per la presència de la Grace, una dona de faccions asiàtiques amb la qual en Mali diu que s'ha casat a Amèrica.
- Perquè la dona del seu fill sembla xinesa i en Mali hauria de saber que no es pot casar amb una dona de la Xina, un país que havia envaït les fronteres de l'Índia.

34 Quan torna a Malgudi, en Mali pensa establir-s'hi i crear una empresa. Quin tipus d'empresa vol engegar? Què fabricarà?

35 Quins plans té en Mali per al seu pare dins la nova empresa? Quina contribució econòmica li demana el fill per constituir-la? Què en pensa en Jagan, de tot plegat?

36 En l'últim capítol es produeix el **desenllaç** de la novel·la. Indica quines d'aquestes afirmacions en formen part:

- Com que en Jagan considera que la casa està tacada perquè la parella hi ha conviscut sense estar casada, l'abandonarà.
- Quan se'n vagi, deixarà la clau a en Mali.
- Quan se'n vagi, deixarà la clau al seu germà.
- Quan se'n vagi, ell mateix conservarà la clau.
- El cosí informa en Jagan que en Mali ha estat detingut i és a la presó. En Jagan s'espanta, se sent aclaparat per la notícia, plora i gairebé es desmaia al carrer.
- Han detingut en Mali per barallar-se amb uns estrangers prop de Market Road.
- En Jagan assumirà la defensa del seu fill davant el tribunal que el jutgi.
- En Jagan decideix marxar i canviar de vida. Anirà als terrenys que li va ensenyar l'home de la barba.
- En Jagan demana al cosí que sigui el seu cuiner, en Sivaraman, la persona que a partir d'aleshores regenti la botiga.
- En Jagan demana al cosí que si algun dia veu la Grace li digui que en cas que decidís tornar a Amèrica li ho expliqui, perquè està disposat a pagar-li el bitllet de tornada.

Editorial Casals
www.bambulector.com